

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

6/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ 5/6 (4) - 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2024

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Абдор – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

Турсунов Равшан Нормуратович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Холикулов Ахмаджон Боймаҳамматович – тарих фанлари доктори, Ўзбекистон Миллий Университети;

Габриэльян Софья Ивановна – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Миллий Университети.

Саидов Сарвар Атабулло ўғли – катта илмий ходим, Имом Термизий халқаро илмий-тадқиқот маркази, илмий тадқиқотлар бўлими.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Насирходжаева Дилафруз Сабитхановна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Остонокулов Азамат Абдукаримович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент молия институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Хожаев Азизхон Саидалоҳонович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Фарғона политехника институти

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакарров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликков Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Саидова Камола Усканбаевна – фалсафа фанлари доктори, “Tashkent International University of Education” халқаро университети;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Ўроқова Ойсулов Жамолиддиновна – фалсафа фанлари доктори, доцент, Андижон давлат тиббиёт институти, Ижтимоий-гуманитар фанлар кафедраси мудири;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Турдиев Бехруз Собирович – фалсафа фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Бухоро давлат университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилевич – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳасанов Шавкат Аҳадович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Бахронова Дилрабо Келдиёровна – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Мирсанов Ғайбулло Қулмуродович – филология фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Раҳман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич – филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Аҳмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуратовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат ҳавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Утемуратов Махмут Ажимуратович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳакимов Комил Бахтиярович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Юсупов Сардорбек Баходирович – юридик фанлар доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа доктори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби;

Жўраев Шерзод Юлдашевич – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Бабаджанов Атабек Давронбекович – юридик фанлар номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Раҳматов Элёр Жумабоевич – юридик фанлар номзоди, Тошкент давлат юридик университети;

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Каюмова Насиба Ашуровна – педагогика фанлари доктори, профессор, Қарши давлат университети;

Тайланова Шоҳида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент;

Жуманиёзова Муҳайё Тожиевна – педагогика фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Ибрахимов Санжар Урунбаевич – педагогика фанлари доктори, Иқтисодиёт ва педагогика университети;

Жавлиева Шахноза Баходировна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети;

Бобомуротова Латофат Элмуродовна – педагогика фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), Самарқанд давлат университети.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Василя Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбахор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Шамшетова Анжим Карамаддиновна – психология фанлари доктори, доцент,

Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси.

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович – сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич – сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхатига киритилган.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Умарханова Дилдора Шарипхановна</i> ЕВРОПА МИНТАҚАСИДА ЖИНОЯТ ИШЛАРИ БЎЙИЧА ХАЛҚАРО ҲАМКОРЛИКНИНГ РИВОЖЛАНИШ ТЕНДЕНЦИЯЛАРИ	9-14
<i>Yakubova Iroda Bahramovna</i> MULKIY HUQUQLARNI JAMOAVIY ASOSDA BOSHQARUVCHI TASHKILOTLAR VA MUALLIFLAR O'RTASIDAGI FUQAROLIK-HUQUQIY MUNOSABARTLAR.....	15-26
<i>Собирова Нозимахон</i> СИТУАЦИОННОЕ ПРЕДОТВРАЩЕНИЕ АКАДЕМИЧЕСКОЙ НЕДОБРОСОВЕСТНОСТИ: РОЛЬ ОБУЧЕНИЯ, МОТИВАЦИИ И ИННОВАЦИОННЫХ ПОДХОДОВ К ОЦЕНКЕ	27-36
<i>Йўлдошев Азизжон Эргаш ўғли</i> ЖАМИЯТ ВА ДАВЛАТ ИШЛАРИНИ БОШҚАРИШДА ИШТИРОК ЭТИШ ҲУҚУҚИНИНГ ҚИЁСИЙ ТАҲЛИЛИ	37-45
<i>Турсунов Ойбек</i> ЭТАПЫ СТАНОВЛЕНИЯ И РАЗВИТИЯ МЕЖДУНАРОДНОГО ВОДНОГО ПРАВА	46-53
<i>Ismoilova Aziza Alisher qizi</i> MEHNAT MUNOSABATLARIDA GENDER TENGLIKNI TA'MINLASHDA GENDER HUQUQIY EKSPERTIZA AHAMIYATI VA HUQUQIY MUAMMOLARI	54-60
<i>Safarova Shaxlo Pulatovna</i> YANGI O'ZBEKISTONNING HOZIRGI RIVOJLANISH DAVRIO'ZGARISHLARINING INSON HUQUQLARI TA'LIMINI AMALGA OSHIRISH VA RIVOJIGA TA'SIRI	61-67
<i>Akbaralieva Mukhayo Karamatullo kizi</i> CRIMINAL LIABILITY FOR KIDNAPPING IN FOREIGN COUNTRIES	68-71
<i>Valijonov Daler Dilshodovich</i> PROBLEMS OF COMBATING CORRUPTION: INTERNATIONAL EXPERIENCE AND PRACTICE OF EU MEMBERS	72-76
<i>Asadov Eldorjon Nizomiddin o'g'li</i> DAVLAT FUNKSIYALARI VA DAVLAT MOLIIYASI O'ZARO NISBATINING HUQUQIY MASALALARI	77-92
<i>To'xtayev O'ktamjon Zarifjon o'g'li</i> VAKILLIK INSTITUTINING FUQAROLIK-HUQUQIY TAHLILI	93-103
<i>Хайдарова Хилола Анваровна</i> НАСЛЕДОВАНИЕ ПРАВ НА ОБЪЕКТЫ ИНТЕЛЛЕКТУАЛЬНОЙ СОБСТВЕННОСТИ ...	104-109
<i>Рахмонова Мохичехра Нодирбек кизи</i> СУВЕРЕНИТЕТ И ЮРИСДИКЦИЯ В КИБЕРПРОСТРАНСТВЕ	110-118
<i>Худайбердиева Шоҳиста Акмал қизи</i> ЎЗБЕКИСТОН ВА ТУРКИЯ РЕСПУБЛИКАЛАРИ ЎРТАСИДАГИ ҲАМКОРЛИК ВА	

ҲАМКОРЛИКНИНГ ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИНИ ТАДҚИҚ ЭТИШДАГИ ИЛМИЙ-НАЗАРИЙ ЁНДАШУВЛАР	119-129
---	---------

Alijonov Ayubjon Qobiljon o'g'li

RAQAMLI IQTISODIY HAMKORLIKNI XALQARO TARTIBGA SOLISH	130-136
---	---------

Fayzulloyev Shohijaxon Jobirovich

XALQARO SAVDODA NIZOLARNI HAL QILISH KONSEPSIYASINING RIVOJLANISHI: TARIXIY VA ZAMONAVIY YONDASHUVLAR.....	137-141
--	---------

Fayzullaeva Shakhlo Jumaniyaz kizi

ISSUES OF ONLINE DISPUTE RESOLUTION UNDER THE WTO	142-147
---	---------

Raimov Elbek Bahodirovich

OLIY TA'LIM TASHKILOTINING YURIDIK SHAXS SIFATIDAGI HUQUQIY MAQOMI.....	148-152
---	---------

Alieva Kamola Ravshanovna

OVERCOMING LEGAL BARRIERS TO ENHANCE WOMEN'S POLITICAL PARTICIPATION IN UZBEKISTAN	153-161
--	---------

Juraeva Asal

MECHANISM OF ENFORCING ICA AWARDS IN UZBEKISTAN	162-166
---	---------

Rakhmonov Otabek

THE ROLE OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE REORGANIZATION OF JOINT STOCK COMPANIES	167-171
--	---------

Айбек Якубов

ПРАВОВОЙ ПОРЯДОК РЕГУЛИРОВАНИЯ ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И МЕЖДУНАРОДНО-ЧАСТНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ОТНОШЕНИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН В РАМКАХ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	172-178
--	---------

Zoilboyev Javlon Karimjon o'g'li

MA'MURIY SUD Hujjatlarini ijroga qaratishning huquqiy tartibi	179-184
---	---------

07.00.00 – TARIX FANLARI

Elmuratov Ortiq Oltiboy o'g'li

TURONNING YUNON-MAKEDONLARGA QARAMLIK DAVRI ME'MORCHILIK AN'ANALARI.....	185-192
--	---------

Baxtiyarov Sirojbek Ilxombek o'g'li

URBANIZATSIYA TUSHUNCHASI, TURLARI VA UNING TAHLILI	193-199
---	---------

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Imamov Javokhir

LEVERAGING INTERNATIONAL BEST PRACTICES FOR ESTABLISHING MODERN TECHNOLOGICAL INDUSTRIAL ZONES IN UZBEKISTAN	200-203
--	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Shodmonova Shaxnoza Dadaxujayevna

"TAHDID" FENOMENI VA UNING SIYOSIY JIHATLARI	204-209
--	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Bawetdinov Mukhammeddin

UZAQBAY PIRJANOVNING PEYZAJ LIRIKASI 210-215

Соҳибова Зарнигор

ПЕЙЗАЖ ЛИРИКАСИДА ДАРАХТ ОБРАЗИ (ЗУЛФИЯ ИЖОДИ МИСОЛИДА) 216-219

Jonridova Sanobar Sherali qizi

O'ZBEK TILSHUNOSLIGIDA IMPLIKATSION BIRLIKLAR TADQIQI 220-224

Sharipova Mokhidil

PHONETIC CHARACTERISTICS OF ONOMATOPOEIC WORDS IN ENGLISH

LANGUAGE..... 225-231

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Umarov Abdurasul Abdurahimovich

PROFESSIONAL VA TEXNOLOGIK TA'LIM O'QITUVCHILARINI TAYYORLASHDA KOMPAS-3D
AVTOMATLASHGAN LOYIHALASH TIZIMINI QO'LLASH 232-237

Ro'ziyeva Nafosat Abdumumin qizi

YOSHLARNI OILAVIY HAYOTGA TAYYORLASHDA ABDULLA AVLONIYNING AXLOQIY
QARASHLARI 238-245

Qalandarova Maxliyo

MOLIYAVIY SAVODXONLIKKA O'RGATISHDA O'QUVCHILARINING O'QUVBILISH
FAOLIYATINI FAOLLASHTIRISH 246-251

Чинқулова Гулмеҳра Баҳроновна

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА БОШҚАРИШДА ЗАМОНАВИЙ
ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ..... 252-258

Ibragimova Venera Azadovna

TIBBIY OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA KREDIT MODUL TIZIMI IMKONIYATLARI..... 259-264

Turgunov Shuxratjon Nozimjon o'g'li

INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA HAQORATNING FONETIK VA MORFOLOGIK SATHLARIDA
IFODALANISHI 265-269

Received: 10 August 2024
Accepted: 15 August 2024
Published: 25 August 2024

Article / Original Paper

THE IMPORTANCE OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE ORGANIZATION AND MANAGEMENT OF EDUCATIONAL ACTIVITIES

Chinkulova Gulmehra Bahronovna

Independent researcher of the Samarkand State Institute of Foreign Languages.

Abstract. This article is devoted to the organization and management of educational activities based on modern technologies. Suggestions and recommendations are given on how modern technologies can improve the efficiency of education in educational institutions, improve communication, personalize the educational experience and simplify administrative tasks.

Key words: educational activity, educational process, digital education, platform, teacher, student, online learning, distance course, flexible learning, learning style, program.

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ВА БОШҚАРИШДА ЗАМОНАВИЙ ТЕХНОЛОГИЯЛАРНИНГ АҲАМИЯТИ

Чинқулова Гулмеҳра Баҳроновна

Самарқанд давлат чет тиллар институти мустақил тадқиқотчиси.

Аннотация. Ушбу мақолада замонавий технологиялар асосида ўқув фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришга асосий урғу берилган. Замонавий технологиялар таълим муассасаларида таълим самарадорлигини ошириш, мулоқотни яхшилаш, таълим тажрибасини шахсийлаштириш ва маъмурий вазифаларни соддалаштириш воситалари билан таъминлаши бўйича таклифлар ва тавсиялар берилган.

Калит сўзлар: ўқув фаолияти, ўқув жараёни, рақамли таълим, платформа, ўқитувчи, талаба, онлайн таълим, масофавий курс, мослашувчан таълим, ўқув услуги, дастур.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI6Y2024N33>

Ҳозирда замонавий технологиялар ўқув фаолиятини ташкил этиш ва бошқаришда асосий ўрин тутди, ҳамда ўқув жараёнини сезиларли даражада яхшилайдиган турли хил воситалар ва усулларни таклиф қилади. Қўйида асосий тенденцияларни ва уларнинг таълимга таъсирини кўриб чиқайлик.

Рақамли таълим платформалари: Moodle, Google Classroom ва Microsoft Teams каби платформалар ўқитувчилар ва талабалар учун ўзаро ҳамкорлик қилиш, курсларни бошқариш, ўқув материалларини етказиб бериш ва билимларни баҳолаш учун қулай воситаларни тақдим этади.

Онлайн таълим ва масофавий курслар: Интернет етакчи университетлар ва таълим платформаларидан (Coursera, Udey, Khan Academy) кўплаб курсларга кириш имкониятини очди. Бу ўқувчиларга ўзлари учун қулай вақтда ва қулай шароитда таълим олиш имконини беради.

Мослашувчан таълим: Сунъий интеллект технологиялари ўқувчиларнинг индивидуал эҳтиёжларига мослаштирилган, уларнинг фаолияти ва ўқув услубини таҳлил қиладиган мослашувчан таълим дастурларини яратишга имкон беради.

Интерфаол технологиялар: Интерфаол доскалардан, виртуал ва тўлдирилган реалликдан фойдаланиш ўқув жараёнини визуал ва қизиқарли қилади, бу эса материални яхшироқ ўрганишга ёрдам беради.

Мобил таълим: Смартфонлар ва планшетлар таълим олиш ва ўрганишда муҳим воситага айланди. Ўқув иловалари ўқувчиларга янги материалларни ўрганишга ва исталган жойда, исталган вақтда ўз маҳоратини амалда қўллашга ёрдам беради.

Булутли технологиялар: Ўқув материалларини булутда сақлаш уларга исталган жойдан ва исталган қурилмадан кириш имконини беради. Бу талабаларга ҳамкорлик қилиш ва керакли ресурсларга киришни осонлаштиради.

Катта ҳажли ахборотлар таҳлили: Талабалар фаолияти тўғрисидаги маълумотларни таҳлил қилиш таълим муассасаларига таълим жараёни ва индивидуллаштирилган таълим ёндашувларини такомиллаштириш бўйича онгли қарорлар қабул қилишга ёрдам беради.

Ўйин: Ўйин элементларини ўқув жараёнига киритиш ўқувчиларни рағбатлантиради ва ўрганишни янада қизиқарли қилади. Масалан, таълим ўйинлари, балл тизимлари ва виртуал мукофотлар.

Киберхавфсизлик: Таълимни рақамлаштириш кучайиб бораётганини ҳисобга олган ҳолда талабалар ва ўқитувчилар маълумотларини ҳимоя қилиш устувор вазифага айланди. Замонавий технологиялар махфийлик ва маълумотлар ҳимоясини таъминлашга ёрдам беради.

Виртуал лабораториялар ва симуляциялар: Бу воситалар ўқувчиларга виртуал тажрибалар ўтказиш ва турли вазиятларни симуляция қилиш имконини беради, бу айниқса тиббиёт ва муҳандислик каби соҳаларда фойдали бўлиши мумкин.

Ижтимоий медиа ва онлайн ҳамжамиятлар: Ижтимоий медиа платформалари талабалар ва ўқитувчилар маълумот алмашишлари ва бир-бирларини қўллаб-қувватлашлари мумкин бўлган ўқув жамоаларини яратиш учун ишлатилади.

Замонавий технологиялар нафақат таълимга ёндашувни ўзгартириб, уни янада мослашувчан, интерфаол ва индивидуллаштиради, балки билимларни баҳолаш, таълимни бошқариш ва ўқитиш учун янги имкониятларни тақдим этади. Янги технологияларнинг пайдо бўлиши билан таълим жараёни жамият ва меҳнат бозори эҳтиёжларига мослашиб, ривожланишда давом этмоқда.

Ўқув машғулотларини замонавий ташкил этиш ва бошқаришда ҳозирги замонавий дунёда мавжуд технологияларнинг аҳамияти ва уларнинг ўқув жараёнига таъсирини қўйидагиларда кўриш мумкин:

➤ Ўқув машғулотларининг қулайлиги ва мослашувчанлигини масофавий ўқитишжараёнларида кўриш мумкин. Видеоконференция (Zoom, Microsoft Teams) каби технологиялар талабаларга дунёнинг исталган нуқтасидан масофадан туриб ўқиш имконини беради. Бу, айниқса, пандемия ва фавқулодда вазиятларда жуда муҳимдир.

➤ Мобил таълим: Мобил иловалар ва оптималлаштирилган веб-сайтлар ўрганишни исталган вақтда, исталган жойда қулай қилади, бу эса ўқув жараёнини янада мослашувчан ва қулай қилади.

➤ Таълим сифати ва интерактивлигини масалан мултимедиа ресурслари орқали ташкил қилиш мумкин. Видео дарслар, интерфаол модуллар ва виртуал лабораториялар ўқув машғулоти янада қизиқарли қилади ва материалларни яхшироқ тушунишга ёрдам беради.

➤ Индивидуллаштирилган таълим: Таҳлил ва сунъий интеллектдан фойдаланган ҳолда, таълим платформалари ҳар бир талабанинг эҳтиёжларига мослаша олади ва шахсийлаштирилган ўқув дастурларини таклиф қилади.

➤ Таълим жараёнини бошқариш самарадорлигини таълимни бошқариш тизимлари (LMS)дан фойдаланган ҳолда олиб бориш мумкин бўлиб, Moodle, Blackboard каби платформалар ўқитувчиларга материалларни тартибга солиш, талабалар тараққиётини кузатиш ва маъмурий вазифаларни автоматлаштириш имконини беради.

➤ Электрон кундаликлар ва журналлар давомат ва тараққиётни сақлаш учун рақамли воситалар ўқитувчиларнинг ишини сезиларли даражада соддалаштиради ва ота-оналар ва талабалар учун шаффофликни таъминлайди.

➤ Ижтимоий ўзаро таъсир ва ҳамкорлик онлайн форумлар ва суҳбат хоналари (чатлар) орқали олиб бориш замонавий платформаларда талабалар ва ўқитувчиларга реал вақт режимида мулоқот қилиш, фикр алмашиш ва мураккаб масалаларни муҳокама қилиш имконини беради.

➤ Гуруҳ лойиҳалари ва онлайн ҳамкорлик Google Docs ва Microsoft Teams каби воситалар ўқувчиларга географик жойлашувидан қатъий назар лойиҳаларда ҳамкорлик қилиш имконини беради.

➤ Узлуксиз ривожланиш ва касбий ривожланиш жараёнида онлайн курсларнинг аҳамияти катта ҳисобланади. Coursera, edX каби платформалар одамларга бутун умри давомида таълимни давом эттириш, янги кўникмаларни ўрганиш ва аккредитация қилинган сертификатларга эга бўлиш имконини беради.

➤ Веб-семинарлар ва онлайн семинарлар: Бундай ресурсларнинг мавжудлиги ўқитувчилар ва талабаларга ўз соҳаларидаги энг сўнгги тадқиқотлар ва техникалардан хабардор бўлишга ёрдам беради.

➤ Автоматлаштириш ва бошқаришнинг ҳам ўрни ва самарадорлиги катта бўлиб, рақамли ҳужжат бошқарувида ихтисослаштирилган дастурий маҳсулотлар ҳужжатларни ёзиб олиш, сақлаш ва бошқаришни автоматлаштириш, қўлда ишлаш ва хатоларни минималлаштириш имконини беради.

➤ Таҳлил ва ҳисобот: Замонавий тизимлар сизга маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш имконини беради, бу эса ўқитиш сифатини яхшилаш ва усулларни мослаштиришга ёрдам беради.

Замонавий технологиялар таълимга чуқур ва кўп қиррали таъсир кўрсатиб, таълим жараёнининг қулайлиги, сифати, самарадорлиги ва мослашувчанлигини таъминлайди. Улар нафақат ўқув машғулотларини ташкил этиш ва бошқаришни такомиллаштириш, балки ўқувчилар ва ўқитувчиларнинг узлуксиз ривожланишига ҳам ҳисса қўшади. Технологияни таълим жараёнига интеграциялаш бизга тез ўзгарувчан дунёга мослаша оладиган муваффақиятли мутахассисларни тайёрлаш имконини беради.

Ўқув машғулотларини ташкил этиш ва бошқаришда замонавий технологиялар катта рол ўйнайди. Мана улар таъсир қиладиган бир нечта асосий жиҳатлар [1]:

✓ Режалаштириш ва бошқариш: Moodle, Canvas ёки Blackboard каби таълимни бошқариш тизимлари (LMS) ўқув жараёнини бошқаришда, ўқув режасини ишлаб чиқишда, талабалар тараққиётини кузатишда ва дарс жадвалларини бошқаришда ёрдам беради. Ушбу тизимлар одатий бошқарув вазифаларини автоматлаштиради ва соддалаштиради.

✓ Ўқув ресурсларига кириш: Замонавий технологиялар талабалар ва ўқитувчиларга ўқув материалларидан исталган вақтда ва исталган жойдан фойдаланиш имконини беради. Google Classroom ва Microsoft Teams каби платформалар ҳужжатлар, видео дарслар ва бошқа ўқув материалларини сақлаш ва алмашиш имконини беради.

✓ Таълимни индивидуллаштириш: Мослашувчан таълим технологиялари ёрдамида сиз ҳар бир талаба учун уларнинг хоҳиш-истаклари, қобилиятлари ва ўрганиш тезлигини ҳисобга олган ҳолда индивидуллаштирилган таълим режаларини яратишингиз мумкин. Бу жараёнда сунъий интеллект ва маълумотлар таҳлили муҳим рол ўйнайди.

✓ Интерактив таълим: Виртуал (VR/AR) технологиялар интерактив ва иммерсив ўқув муҳитини яратишга имкон беради. Бу мавзунини чуқурроқ тушунишга ёрдам беради ва талабаларнинг фаоллигини оширади.

✓ Мулоқот ва ҳамкорлик: Видео конференция платформалари (масалан, Zoom, Skype, Microsoft Teams) ва тезкор мессенжерлар (масалан, Slack, WhatsApp) талабалар ва ўқитувчилар ўртасидаги мулоқотни осонлаштиради ва гуруҳ лойиҳаларида ҳамкорликни осонлаштиради.

✓ Баҳолаш ва қайта алоқа: Электрон тест ва баҳолаш тизимлари талабаларга билим ва кўникмаларини тез ва ҳолисона текшириш имконини беради. Ушбу тизимлар автоматик равишда ҳисоботларни яратиши ва ўқитувчиларга ўқув жараёнини созлашда ёрдам бериш учун батафсил фикр-мулоҳазаларни тақдим этиши мумкин.

✓ Маълумотларни мониторинг қилиш ва таҳлил қилиш: Замонавий технологиялар ўқув жараёнлари ҳақида катта ҳажмдаги маълумотларни тўплаш ва таҳлил қилиш имконини беради. Бу тенденцияларни аниқлаш, натижаларни башорат қилиш ва таълим жараёнини яхшилаш учун асосли қарорлар қабул қилишга ёрдам беради.

✓ Мобил таълим: Смартфонлар ва планшетлар таълим жараёнида ўрганишни мобил ва қулай қилади. Махсус иловалар ва модуллар нафақат синфда, балки саёҳатда, таътилда ёки уйда ҳам ўқиш имконини беради.

✓ Масофавий таълим: Айниқса, пандемия ёки бошқа форс-мажор ҳолатларида долзарбдир. Технологиялар таълим сифатини йўқотмаган ҳолда масофавий таълимни самарали ташкил этиш имконини беради.

Замонавий технологиялар ўқув машғулотларини ташкил этиш ва бошқариш жараёнларини сезиларли даражада яхшилайди ва соддалаштиради, ўрганишни янада мослашувчан, қулай ва индивидуллаштиради. Улар талабалар ва ўқитувчилар учун янада самарали ва интуитив таълим муҳитини яратишга ёрдам беради.

Таълим фаолиятини қайта ташкил этиш ва бошқаришда замонавий технологиялар асосий ўрин тутаяди, таълим жараёни самарадорлиги ва сифатини сезиларли даражада оширади. Таълим ва бошқарувдаги замонавий технологияларнинг асосий афзалликларини кўриб чиқамиз[2]:

- Мавжудлик ва мослашувчанлик: онлайн курслар ва платформалар: талабаларга исталган вақтда исталган жойдан ўқиш имконини беради, бу айниқса ўқиш ва ишлашни бирлаштирганлар учун қулайдир.
- Масофавий таълим: айниқса пандемия даврида таълим жараёнининг ажралмас қисмига айланди. Бу юзма-юз қатнашиш имкони бўлмаган тақдирда ҳам ўрганишнинг узлуксизлигини таъминлайди.
- Таълимни индивидуллаштириш ёки мослашувчан таълим тизимлари: бундай тизимлар ҳар бир ўқувчининг индивидуал эҳтиёжларига мослашади, унга унинг билим даражаси ва ўрганиш тезлигига мос келадиган материаллар ва вазифаларни таклиф қилади.
- Маълумотлар таҳлили: Талабалар тараққиётини кузатиш ва уларни ўз вақтида қўллаб-қувватлаш учун мослаштирилган стратегияларни ишлаб чиқиш имконини беради.
- Яхшиланган ўзаро таъсир ва алоқа яъни видео конференция ва суҳбатлар: ўқитувчилар ва талабалар ўртасида, шунингдек, талабаларнинг ўзлари ўртасида жонли мулоқотни таъминлайди, бу билим ва тажриба алмашишни янада фаоллаштиради.
- Таълимни бошқариш тизимлари (LMS): Moodle, Canvas ва Blackboard каби тизимлар сизга курсларни марказлаштирилган тарзда бошқариш, материалларни етказиб бериш, тестларни бошқариш ва талабалар тараққиётини кузатиш имконини беради.
- Интерактивлик ва иштирок яъни виртуал ва кенгайтирилган ҳақиқат (VR/AR): Мураккаб тушунчаларни янада тушунарли ва қизиқарли қиладиган интерактив ва иммерсив дарсларни яратинг.
- Гамификация: Ўқитишда ўйин элементларидан фойдаланиш ўқувчиларнинг мотивациясини оширишга ёрдам беради ва ўқишни қизиқарли қилади.
- Самарали бошқарув ва ташкил этиш - маъмурий вазифаларни автоматлаштириш: Мактаб бошқарув тизимлари жадваллар, ўқувчиларни рўйхатга олиш, давомат ва баҳолар каби жараёнларни автоматлаштиради, профессор-ўқитувчилар ва маъмурий ходимларнинг вақтини самаралироқ қилишга ёрдам беради.
- Электрон кундаликлар ва журналлар: тараққиётни бошқариш ва мониторинг қилиш жараёнини соддалаштириб, ота-оналар ва ўқитувчиларга ўқувчиларнинг муваффақиятини кузатиш учун тез ва қулай имкониятни беради.
- Турли хил таълим ресурслари - онлайн кутубхоналар ва мақолаларга кириш: талабалар кўплаб ўқув материаллари, тадқиқот мақолалари ва китобларидан фойдаланишлари мумкин, бу уларнинг билимларини бойитади ва мавзуни чуқурроқ тушунишга ёрдам беради.
- Оchiқ таълим ресурслари (OER): Бепул ўқув материаллари, видео дарсликлар ва етакчи университетлар ва ўқитувчиларнинг курслари ҳамма учун мавжуд бўлиб, олий ва касбий таълимни янада қулайроқ қилади.

Замонавий технологиялар нафақат ўрганиш ва ўқув фаолиятини бошқариш жараёнини осонлаштиради, балки таълим хизматларини ҳар бир ўқувчининг эҳтиёжларига мослаштириш ва индивидуллаштириш орқали унинг сифатини сезиларли даражада ошириш имконини беради.

Ўқув машғулотларини ташкил этиш ва бошқаришда замонавий технологиялар асосий ўрин тутди. Улар таълим муассасаларини таълим самарадорлигини ошириш, мулоқотни яхшилаш, таълим тажрибасини шахсийлаштириш ва маъмурий вазифаларни соддалаштириш воситалари билан таъминлайди. Қуйида таълим муассасаларига замонавий технологияларни жорий этиш ва улардан фойдаланиш бўйича тавсиялар берилган.

1. Электрон таълим платформаларининг интеграцияси - ўқув ресурслари, топшириқлар ва баҳолашларни марказлаштирилган тарзда бошқариш учун Moodle, Canvas или Google Classroom каби таълимни бошқариш платформаларини (LMS) жорий қилинг. Ўзаро ҳамкорликни яхшилаш ва ўқув жараёнида шаффофликни таъминлаш учун ўқитувчилар ва талабалар учун ушбу платформаларга киришни таъминланг [3].

2. Веб-конференция ва виртуал синфлардан фойдаланиш - Онлайн дарслар ва виртуал маслаҳатлар учун Zoom, Microsoft Teams или Google Meet каби видео конференция платформаларидан фойдаланинг [4].

3. Интерфаол ўқув материалларини қўллаш - электрон китоблар, интерфаол машқлар, тестлар ва симуляциялар каби интерфаол ўқув материалларини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш [5].

4. Сунъий интеллект (AI) ёрдамида таълим олишни индивидуллаштириш - талабаларнинг ишлаш маълумотларини таҳлил қилиш ва мослаштирилган ўқув тавсияларини тақдим этиш учун AI технологияларини қабул қилинг.

5. Киберхавфсизлик ва маълумотларни ҳимоя қилишни таъминлаш - киберхавфсизлик ва талабалар ва ўқитувчилар маълумотларини ҳимоя қилиш, яъни ходимлар ва талабалар учун Интернет хавфсизлиги ва шахсий маълумотларни ҳимоя қилиш бўйича мунтазам тренинглар ўтказиш.

6. Маъмурий жараёнларни оптималлаштириш - режалаштириш, талабаларни рўйхатга олиш, синфларни сақлаш ва баҳолаш каби маъмурий вазифаларни автоматлаштириш учун институционал бошқарув тизимларидан (SIS) фойдаланинг [6].

7. Ходимларнинг касбий маҳоратини ошириш - ўқитувчилар ва маъмурий ходимлар учун янги технологиялардан фойдаланиш бўйича малака ошириш курслари ва тренингларни мунтазам равишда ўтказиш, ходимлар ўртасида технологик малакасини ошириш учун тажриба ва илғор тажриба алмашишни рағбатлантириш.

Таълим жараёнига замонавий технологияларни жорий этиш пухта режалаштириш ва сармоя киритишни талаб қилади. Бироқ, тўғри ёндашув билан ушбу технологиялар таълим сифатини сезиларли даражада ошириши, бошқарувни яхшилаши ва ўқув жараёнини янада самарали ва мослашувчан қилиши мумкин.

Адабиётлар/Литература/References:

1. Б.Ҳ.Рахимов – проф.; А.Мавлянов – ф.м.ф.н.; С.Р.Абдалова – п.ф.н.; А.Э.Эрназаров. Ўқув машғулотларини замонавий ташкил этиш ва ўтказиш технологиялари (Ўқув-услугий қўлланма).
2. Эрназаров А. Э. (2024). ОТМлар ўқув машғулотларида замонавий педагогик технологиялар. *Ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali*, 4(2), 361-366.
3. Ernazarov A. (2024). Form and content of organizing independent education in training lessons. *europaen journal of innovation in nonformal education*, 4(2), 174-179.

4. Ernazarov A. E. (2024). Modern pedagogic technologies in training sessions of HEIs. *Information Horizons: American Journal of Library and Information Science Innovation* (2993-2777), 2(2), 11-14.
5. Эрназаров А. Э. (2024). Ўқув машғулотларини замонавий ташкил қилишда таълим мақсадларини аниқлаштиришнинг аҳамияти. *ta'lim va rivojlanish tahlili onlayn ilmiy jurnali*, 4(2), 344-350.
6. Эрназаров А. Э. (2024). Ўқув машғулотларида мустақил таълимни ташкил этиш шакли ва мазмуни. *Miasto Przyszłości*, 45, 658-662.
7. Ergashevich, E. A. (2024). OTMlarda o'quv mashg'ulotlarini tashkil etishda talabalar fikrlashini rivojlantirish va zamonaviy o'qitish texnologiyalaridan foydalanish. *journal of education, ethics and value*, 3(1), 292-297.
8. Ergashevich, E. A. (2024). Pedagoging educational activities preparing classes and education activities. *journal of theory, mathematics and physics*, 3(1), 93-100.
9. Мавлянов, А. А. С. (2016). Эрназаров А. "Илғор педагогик технология бўйича ўқув машғулотини лойиҳалаш". *Замонавий таълим*, (2).

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**ИЖТИМОЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ
ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ**

№ S/6 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

**Ижтимоий-гуманитар фанларнинг
долзарб муаммолари**” электрон
журнали 2020 йил 6 август куни 1368-
сонли гувоҳнома билан давлат
рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:

100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой
тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-
уй. Электрон манзил:

scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:

(99) 602-09-84 (telegram).